

Dva nové nálezy pěnovce v západní části Českého středohoří (severozápadní Čechy)

Two new findings of foam sinter in the western part of Česká středohoří Mts. (northwestern Bohemia)

Vít Joza

Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360, CZ-434 01 Most;
e-mail: joza.v@omgm.cz, vjoza77@gmail.com

Abstract: Two new findings of foam sinter in České středohoří Mts. are described. Such recently created freshwater carbonate rocks occur rather scarcely in northwestern Bohemia. Both findings are situated in the northwestern and western margin of České středohoří Mts., respectively. The first locality is in the centre of Korozluky village near Most town (Most county). The plate formed by foam sinter on weir of firewater reservoir reaches an extent of about 100 × 150 cm and over 10 cm in thickness. The second locality is situated in the eastern edge of Kučlín village near Bílina town (Teplice county). Foam sinter has created continuous filling of the bottom in the tiny stream flowing in the road ditch. It also made several cascades about 0,5 m high in nickpoints.

Keywords: foam sinter, České středohoří Mts., geology, carbonates, holocene deposits

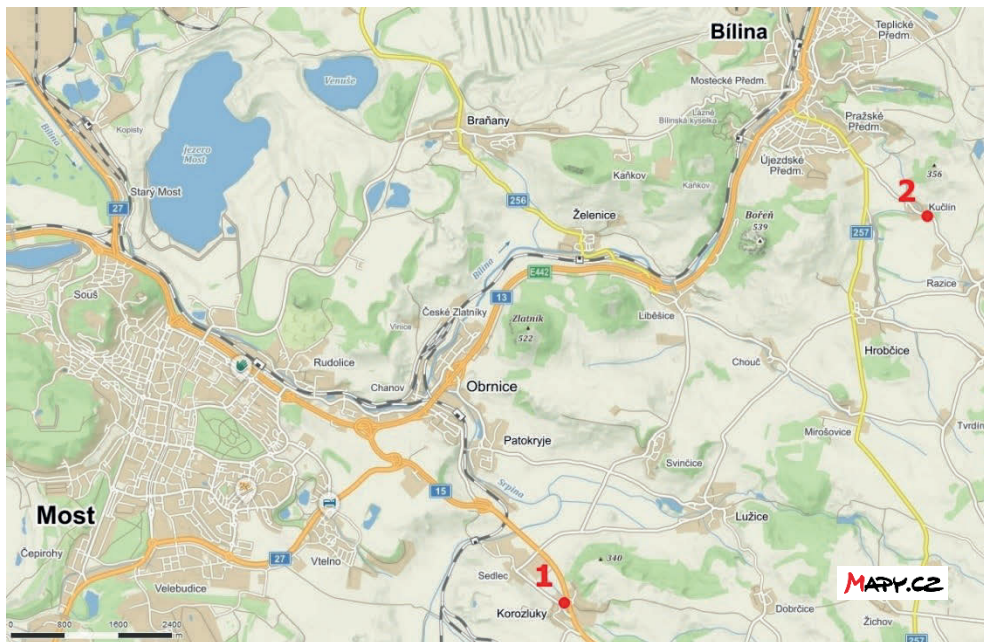
Úvod

Recentní polohy karbonátu vysráženého z tekoucích vod se označují jako pěnovce. Ty se běžně vyskytují v oblastech karbonátových hornin, ve kterých je karbonát remobilizován oběhem vod. V oblasti severozápadních Čech jsou výskyty takových usazenin popisovány zřídka (cf. KOVANDA 1971).

Při botanických průzkumech v západní části Českého středohoří jsem objevil dvě nové lokality pěnovce, které dosud zřejmě nebyly v literatuře uvedeny. Nejsou např. součástí souborného přehledu kvartérních vápenců Československa (KOVANDA 1971) a nezjistil jsem o nich údaje ani jinde. Doplnuji tedy dosavadní znalosti o výskytu tohoto hominového typu, který je v holocenních pokryvech v severozápadních Čechách poměrně vzácný.

Popis nových lokalit

Oba nálezy pěnovce se nacházejí na samém západním, resp. severozápadním okraji Českého středohoří (Obr. 1). První lokalita leží v centru obce Korozluky (okr. Most), kde se na přepadu hráze bezejmenné protipožární nádrže u paty rychlostní komunikace od roku 2005 (rok rekonstrukce hráze, ústní sdělení M. Nedrdy) vytvořila asi 100 × 150 cm velká pěnovcová tabule o mocnosti asi 10 cm (Obr. 3). Tabule je kompaktní, pouze na jejích okrajích lze snadno odloupnout její menší části (Obr. 2). Druhá lokalita se nachází na východním okraji obce Kučlín nedaleko Bíliny (okr. Teplice), v příkopu vedoucím podél silnice Bílina – Razice, nedaleko přírodní rezervace Trupelník (Obr. 5). Zde se vytvořila přes 10 cm mocná souvislá výplň dna a několik asi 0,5 m vysokých pěnovcových kaskád v místech vodních stupňů (Obr. 4).

Obr. 1. Severozápadní část Českého středohoří s vyznačením obou nových nálezů pěnovce. 1 – Korozluky, 2 – Kučlín. Orig. V. Joza, podklad: www.mapy.cz.

Fig. 1. The northwestern part of Český středohoří Mts. showing the location of the new findings of the foam sinter. 1 – Korozluky village, Kučlín village. Orig. drawn by V. Joza, topographical base: www.mapy.cz.

Obě lokality jsou situovány na drobných místních tocích o vydatnosti v řádu litrů za vteřinu, jejichž zdroje procházejí karbonátovými horninami. Lokalita v Korozlukách má chemismus vody ovlivněný průtokem křídovými vápnitými jílovci a slínovci a neogenními sladkovodními vápenci, lokalita v Kučlíně pak křídovými vápnitými jílovci až vápenci a slínovci (ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA 2019). Dokladový materiál je uložen ve sbírkách Regionálního muzea v Teplicích a Oblastního muzea a galerie v Mostě.

Nálezové údaje

1. **Korozluky** (distr. Most, 5548a): přeliv hráze bezejmenné průtočné protipožární nádrže pod rychlostní silnicí v centru obce, 50°28'47.05"N, 13°43'20.95"E, 230 m n. m., souvislá pěnovcová tabule na dřevěném pažení odtoku cca 150 cm vysoká, 100 cm široká a 10 cm mocná (leg. V. Joza 26.IX.2019).
2. **Kučlín** (distr. Teplice, 5448d): v. okraj obce, strouha podél silnice do Razic v blízkosti přírodní rezervace Trupelník, 0,73 km jvv. kóty 356 (Trupelník), 50°31'52.63"N, 13°47'57.82"E, 262 m n. m., souvislá pěnovcová výplň dna a několik trvale rostoucích cca 0,5 m vysokých kaskád (leg. V. Joza 12.IX.2016).

Poděkování

Děkuji kolegům Miroslavu Radoňovi (Regionální muzeum v Teplicích) a Vladislavu Rappichovi (Česká geologická služba) za revizi a doplnění textu, panu Miroslavu Nedrdovi (Obecní úřad Korozluky) pak za poskytnutí informace o historii nádrže v Korozlukách.

Literatura

- ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA (2019): *Geologická mapa [České republiky] 1 : 50.000*. [On-line: www.geology.cz, Použito 17.10.2019]
- KOVANDA J. (1971): Kvartérní vápence Československa. – *Sborník geologických věd, ser. A - Antropozoikum*, Praha, 7: 5–236, tab. I–XX, append. I–II.

Obr. 2. Detail struktury úlomku pěnovce z Korozluk u Mostu. Foto V. Joza.

Fig. 2. Detail of the structure of a fragment of foam sinter from Korozluky village near Most town. Photo by V. Joza, 2019.

Obr. 3. Pěniová tabule na přelivu hráze protipožární nádrže v Korozlukách u Mostu.
Foto V. Joza.

Fig. 3. Foam sinter sheet formed on weir of firewater reservoir in Korozluky village
near Most town. Photo by V. Joza, 2019.

Obr. 4. Pěnovce na lokalitě Kučlín tvoří souvislou výplň dna koryta drobného potůčku podél silnice. Na vodních stupních tvoří také asi 0,5 m vysoké kaskády. Foto V. Joza, 2019.

Fig. 4. The foam sinter creates continuous filling of the bottom of the tiny stream flowing in the ditch alongside the road. It also made about 0,5 m high cascades in nickpoints. Photo by V. Joza, 2019.

Obr. 5. Celkový pohled na lokalitu Kučlín z jihovýchodu. Foto V. Joza, 2019.

Fig. 5. The locality in Kučlín village. General view from the southeast. Photo by V. Joza, 2019.